

Helsingin hovioikeus

Päätös

Nro 540

Antamispäivä
10.4.2024

Diaarinumero
R 24/773

Ratkaisu, josta on kanneltu

Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus 26.3.2024 nro 583

Asia

Kantelu vangitsemisasiassa

Kantelija

Jaana Kavonius

Vastapuoli

Aluesyyttäjä Mika Mäkelä
Aluesyyttäjä Annukka Juntunen
Aluesyyttäjä Heikki Kohijoki

Kärjäoikeuden ratkaisu

Kärjäoikeus on määrännyt Kavoniuksen poissaolevana vangittavaksi todennäköisin syin epäiltynä 13 vainoamisesta ja 24 törkeästä kunnianloukkauksesta. Kavoniuksen luovuttamista Suomeen tullaan pyytämään, ja rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta ja Kavoniuksen henkilökohtaisten olosuhteiden sekä luovuttamispyyntöön sisällytettävien rikosten määrän ja laadun on syytä epäillä, ettei hän saavu vapaaehtoisesti Suomeen syytetoimenpiteitä varten. Edelleen kärjäoikeus on katsonut, että on syytä epäillä, että epäilty jatkaa rikollista toimintaa taikka karttaa esitutkintaa, oikeudenkäyntiä tai rangaistuksen täytäntöönpanoa. Kärjäoikeus on katsonut, että vangitseminen ei asian laadun, epäillyn iän tai muiden henkilökohtaisten olosuhteiden vuoksi ollut kohtuutonta.

Kantelu

Jaana Kavonius on hovioikeuteen 2.4.2024 saapuneessa kantelussaan vaatinut, että kärjäoikeuden päätös Kavoniuksen vangitsemisesta poissaolevana tulee kumota.

Jaana Kavonius on kymmeniä vuosia paljastanut yksityisten ja julkisten toimijoiden vallan väärinkäyttöä ja rikoksia. Ollessaan yli 20 vuotta Tapiolan ja Lähitapiolan lakimiehenä hänen tehtäviinsä kuului mm. yhteistyössä kansainvälisten toimijoiden kanssa paljastaa kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden tekemiä murhia henkivakuutusrahojen tavoittelussa. Suomessa hän on erikoistunut paljastamaan yksityisen ja julkisen vallan väärinkäytök-

siä. Epäillyt teot olivat kirjallisia tai suullisia lausumia erilaisista henkilöistä ja tapahtumista.

Vangitsemista on perusteltu sillä, että on olemassa jatkamisvaara. Käytännössä tämä on merkinnyt ehdottoman ennakkosensuurin kiellon rikkomista. Mahdollisten Kavoniuksen tulevien lausumien estämiseen syyttäjät käyttävät jatkamisvaaran käsitettä. Tässä tapauksessa "jatkamisvaaran eliminointi" tarkoittaa täysin selkeästi ja yksiselitteisesti perustuslaissa kielletyn ennakkosensuurin toteuttamista.

Perusteena vangitsemisella on myös karttamisvaara. Karttamisvaaran eliminoinnilla loukataan perus- ja ihmisoikeuksiin kuuluvaa ehdotonta oikeutta hakea kansainvälistä suojelua. Tämä oikeus perustuu sekä perustuslain 9 §:n sääntelyyn että Suomen kansainvälisiin sitoumuksiin. Kansainvälisten sopimusten mukaan jokaisella ihmisellä on oikeus hakea turvapaikkaa. Suomen tulee kunnioittaa tätä oikeutta yhtäläisesti sekä täältä kansainvälistä suojelua hakevien että täältä pois kansainvälistä suojelua hakemaan lähteneiden osalta. Nyt tämän vangitsemisvaatimuksen ja sen mukaisen päätöksen myötä pyritään häiritsemään ja estämään kansainvälisen suojelun hakeamista.

Kavonius on hengenvaarassa Suomessa. Kavoniuksella on omien kokemustensa perusteella vakavat syyt epäillä, että syyttäjät haluavat Kavoniuksen Suomeen vapautensa menettäneeksi, jotta hänet voidaan murhata.

Vastaus

Syyttäjät ovat vaatineet, että kantelu hylätään.

Käräjäoikeus on perustellut vangitsemispäätöksen laajasti ja oikein. Syyttäjät vetoavat siihen ja tekemäänsä vangitsemisvaatimukseen.

On selvää, että viranomaisten väärinkäytösten paljastaminen on suotavaa. Sananvapaus sekä kokoontumis- ja yhdistymisvapaus eivät perusoikeuksina kuitenkaan ole rajoittamattomia. Kavoniuksen tarkoituksena oli ollut loukata, halventaa ja/tai vainota asianomistajia sekä muutenkin kohdistaa näihin väitteitä, jotka eivät olleet pitäneet paikkaansa. Kavoniuksen toiminta oli täyttänyt rikosten tunnusmerkistöt. Kyse ei ole kielletystä ennakkosensuurista. Joka tapauksessa hänen toimintansa sisällön ja laadun arviointi sekä rangaistuksen määrääminen on paras tehdä aikanaan pääkäsittelyssä.

Lisäksi Kavonius on jatkanut rikosten tekemistä. Edelleen Kavonius pakoi-lee ja muuten karttaa esitutkintaa, oikeudenkäyntiä tai rangaistuksen täytäntöönpanoa. On notorista, että Suomesta ei kenenkään tarvitse paeta hakeakseen poliittista turvapaikkaa toisesta Euroopan Unionin jäsenmaasta. Kavonius on väärinkäyttänyt lääkärinlausuntoja ennenkin välttääkseen rikosvastuutaan. Hänen nyt hovioikeudelle vammoistaan lähettämät valokuvat eivät anna aihetta arvioida asiaa toisin.

Vielä kantelussa itsessäänkin olevat väitteet ja niiden ilmaisutapa ilmentävät Kavoniuksen tarkoitusta pakoilla ja jatkaa toimintaansa.

Kavoniuksen vangitseminen on välttämätöntä pääkäsittelyn ja rangaistuksen täytäntöönpanon turvaamiseksi.

Lisälausumat

Jaana Kavonius on toimittanut hovioikeuteen 5.4.2024 ja 8.4.2024 lisäkirjoitukset.

Kavonius on muun ohella katsonut syyttäjien olevan esteellisiä.

Syyttäjät ovat lausumassaan 8.4.2024 katsoneet, etteivät ole esteellisiä käsittelemään asiaa.

Hovioikeuden ratkaisu

Perustelut

Syyttäjien esteellisyydestä

Syyttäjälaitoksesta annetun lain 24 §:n mukaan syyttäjä on esteellinen muun ohella, jos jokin seikka on omiaan antamaan perustellun aiheen epäillä syyttäjän puolueettomuutta asiassa.

Edellä mainitun lainkohdan mukaan vasta perusteltu aihe epäillä puolueettomuutta perustaa esteellisyyden. Oikeuskäytännössä on vanhastaan katsottu, että esteellisyyden toteamiseksi eivät riitä vain esteellisyysväitteen esittäjän omaan epäilykseen perustuvat väitteet tai hänen tekemänsä rikosilmoitus tai tutkintapyyntö, ellei niiden tueksi esitetä tai asiassa muuten tule ilmi sellaisia seikkoja, jotka objektiivisesti arvioiden ovat omiaan antamaan esteellisyysepäilyyn perustellun aiheen (KKO 2000:51).

Hovioikeuden arvion mukaan asiassa ei ole tullut ilmi seikkoja, jotka objektiivisesti arvioiden antavat perustellun aiheen epäillä syyttäjien puolueettomuutta asiassa. Väite syyttäjien esteellisyydestä on näin ollen hylättävä.

Vangitsemisen edellytyksistä

Hovioikeus katsoo, ettei vangitsemisen yleisiä edellytyksiä ole aihetta arvioida toisin kuin käräjäoikeus on arvioinut.

Erityisenä edellytyksinä olevan karttamisvaaran ja syytetoimenpiteitä varten luovuttamista koskevan perusteen osalta hovioikeus hyväksyy käräjäoikeuden perustelut.

Jatkamisvaaran osalta hovioikeus toteaa, että perustuslain 12 §:n mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Vangitsemisen perusteena olevissa epäillyissä rikoksissa on kysymys muustakin kuin edellä mainitun säännöksen suojaamasta mielipiteiden ja muiden viestien julkistamisesta ja ilmaisemisesta. Tähän nähden hovioikeus katsoo, ettei perustuslain 12 § ja sen sisältämä ennakkosensuu-

rin kielto ole esteenä vangitsemiselle jatkamisvaaran perusteella. Ottaen huomioon epäiltyjen rikosten laatu ja lukumäärä hovioikeus katsoo, että asiassa on syytä epäillä myös jatkamisvaaraa.

Ottaen huomioon asian laatu, epäillyn rikoksen törkeys ja sen selvittämisen tärkeys vangitsemista ei ole pidettävä kohtuuttomana eikä suhteellisuusperiaatteen tai vähimmän haitan periaatteen vastaisena.

Muut vaatimukset

Siltä osin kuin Kavonius on esittänyt muita vaatimuksia, ne on jätettävä kantelun käsittelyn yhteydessä esitettyinä ja hovioikeuden toimivaltaan kuulumattomina tutkimatta.

Puolustajan palkkio

Kavoniuksen puolustajaksi määrätty OTM Lauri Saarela on esittänyt palkkiovaatimuksen, joka perustuu 22,50 tunnin ajankäyttöön, jossa 12 ensimmäisen tunnin osalta on pyydetty korotettua palkkiota kiireperusteella.

Asian laatu ja laajuus sekä kantelun sisältö huomioon ottaen hovioikeus pitää kohtuullisena palkkion perusteena kahden tunnin ajankäyttöä. Perusteita määrätä palkkio korotettuna ei ole.

Päätöslauselma

Kantelu hylätään.

Muilta osin Kavoniuksen vaatimukset jätetään tutkimatta.

Valtion varoista maksetaan oikeustieteen maisteri Lauri Saarelalle palkkioksi Kavoniuksen puolustamisesta hovioikeudessa kohtuulliseksi harkitut 220 euroa ja arvonnäisäveron määränä 52,80 euroa.

Käräjäoikeuden on lausuttava määrrien korvaamisesta valtiolle mahdollisen pääasian ratkaisun yhteydessä.

Lainkohdat

Pakkokeinolaki 1 luku 2 ja 3 §, 2 luku 5 § 1 momentti, 11 § 1 momentti, 13 § sekä 5 luku 1 § ja 4 § 3 momentti

Muutoksenhaku

Muutosta tähän ratkaisuun saadaan hakea korkeimmalta oikeudelta valittamalla vain, jos korkein oikeus niillä erityisillä perusteilla, jotka ilmenevät oheisesta valitusosoituksesta, myöntää valitusluvan.

Valitusosoituksessa tarkoitettu määräaika valitusluvan pyytämiseen ja valituksen tekemiseen päättyy 10.6.2024.

Helsingin hovioikeuden puolesta:

Asian ovat ratkaisseet: hovioikeudenneuvos Simo Kolehmainen
 hovioikeudenneuvos Kristian Sjöblom
 hovioikeudenneuvos Toni Pörsti

Ratkaisu on yksimielinen.